

INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA

1. Delitev in značilnosti

- ❖ Industrijska revolucija je skupek procesov industrializacije, urbanizacije, modernizacije v letih **1775 – 1905**
- ❖ Značilnosti:
  - Organizacija dela
  - Masovna proizvodnja □ tovarne
  - Delitev dela
  - Uporaba stroja namesto človeka
  - Velika količina izdelkov □ pocenitev
  - Pojav kapitalizma □ razredni konflikti
- ❖ Delimo jo na:
  - 1. Industrijska revolucija (1775-1848)
  - 2. Industrijska revolucija (1848-1905)

2. Začetki moderne industrije

- ❖ 2. pol. 18. stol. v Angliji
  - Ustrezna geografska lega
  - Rudno bogastvo
  - Veliko ladjevje
  - Svobodna gospodarska dejavnost
  - Naraščanje prebivalstva
- ❖ Razvoj tovarn □ tekstilna industrija
- ❖ Razvita prometna mreža
- ❖ Parni stroj □ James Watt 1769
- ❖ Industrijska območja □ premogovniški bazeni

3. Industrializacija na celini

- ❖ Proces industrializacije poteka bistveno počasneje
- ❖ Prenos znanja iz Anglije po napoleonskih vojnah (tehnika, trgovina, bančništvo)
- ❖ Začetek v Belgiji 1820-30
- ❖ Industrijska območja so predstavljali premogovniški bazeni:
  - Belgijsko-francoski bazen
  - Porurje (Nemčija)
  - Šlezija (Poljska)
  - Donski bazen (Rusija)
  - Zasavje

4. Tehnične novosti

- ❖ **Tekstilna industrija** □ bombažna industrija, tkalski čolniček, predilni stroj, propad ročne obrti
- ❖ **Razvoj rudarstva in železarstva** □ taljenje rude s koksom, črpalka za rudniško črpanje, Kruppove železarne
- ❖ **Energijski viri** □ črni premog, voda
- ❖ **Tovarne** □ Akkrwrigtova tovarna bombažnega sukanca, množična proizvodnja
- ❖ **Parni stroj** □ Watt, izum parnika (Fulton), izum lokomotive (Stephenson)

5. Druga industrijska revolucija

- ❖ Posledica političnih nemirov □ država dopušča več gospodarske svobode
- ❖ Glavni vir energije postaneta nafta in elektrika
- ❖ Parni stroj nadomesti motor z notranjim izgorevanjem
- ❖ Najbolj opazna v Severni Ameriki
- ❖ Leta 1900 ZDA prevzamejo vodstvo v svetovnem gospodarstvu
- ❖ Najpomembnejšo vlogo igra moderni kapitalizem ter novi tehnični izumi

6. Organiziran kapitalizem

- ❖ **Koncentracija in centralizacija** v trgovini, zavarovalništvu, industriji in bančništvu
- ❖ Združevanje v **kartele**
- ❖ Povezovanje v **truste**
- ❖ Povezovanje s **holdingi in koncerni**
- ❖ Nastanek **velepodjetij**
- ❖ Razmah sindikalnega gibanja (**trade union**)
- ❖ Pojav **monopola**

7. Revolucija v prometu

- ❖ Manjšanje razdalj je pogoj za širjenje industrializacije
- ❖ Delokalizacija industrije □ zaradi dobrih povezav
- ❖ Nove magistralne ceste, avtomobilizem
- ❖ Plovne reke, vodni kanali
- ❖ Pojav železnic (ZDA, Anglija, Belgija, Francija, Nemška zveza, Habsburška monarhija)
- ❖ Pojav parnikov, Resslerov ladijski vijak
- ❖ Izboljšanje poštних povezav (tisk, Morse □ telegraf)

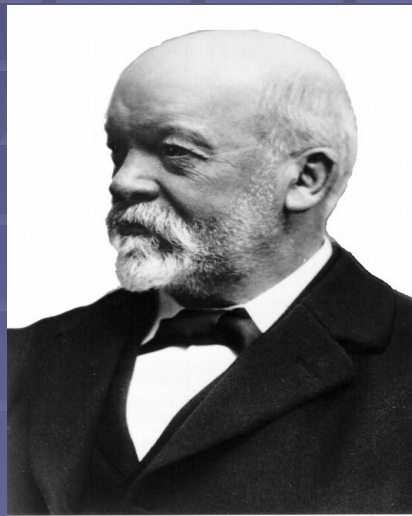
8.1. Novi izumi

- ❖ Vulkanizacija kavčuka, 1839 □ Goodyear, proizvodnja gume
- ❖ Dinamit, 1867 □ Nobel, rudarstvo
- ❖ Motor z notranjim izgorevanjem, 1876 □ Otto
- ❖ Dizelski motor, 1879 □ Diesel
- ❖ Avtomobili, 1886 □ Benz, Daimler, Ford
- ❖ Pisalni stroj, 1867 □ tipkarstvo
- ❖ Žarnica z ogljeno nitko, 1879 □ Edison
- ❖ Telefon, 1876 □ Bell
- ❖ Izmenični tok, transformator, 1891 □ Tesla

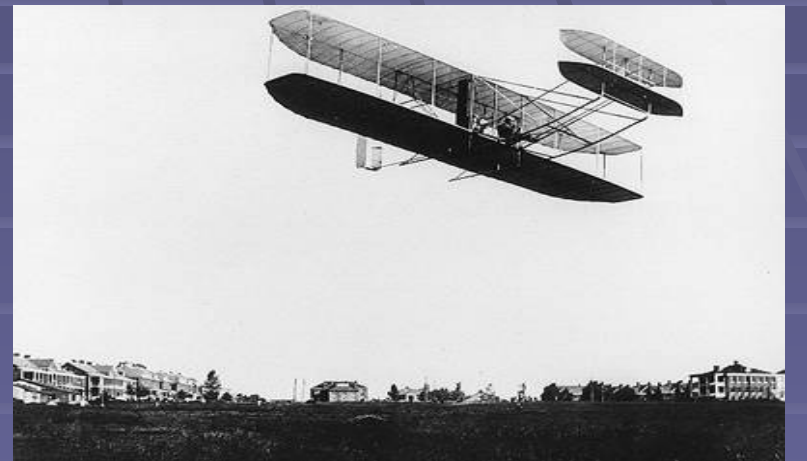
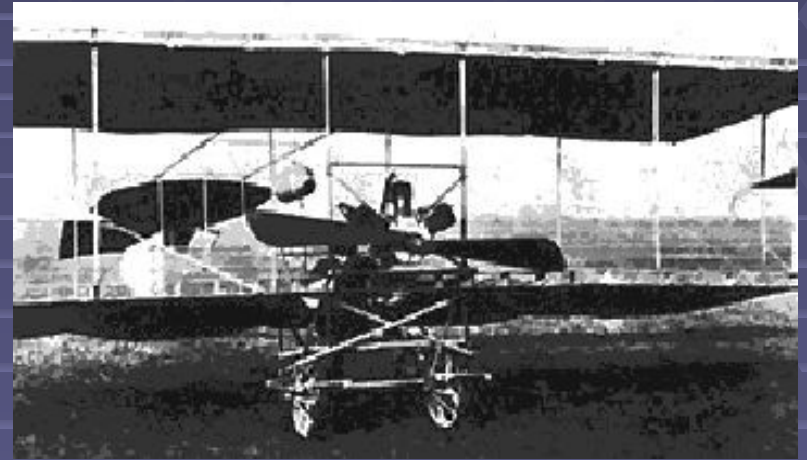
8.2. Novi izumi

- ❖ Radio, 1895 □ Marconi
- ❖ Dinamo, 1866 □ Siemens
- ❖ Filmska kamera, 1896 □ brata Lumiere
- ❖ Gramofon, 1877 □ Edison
- ❖ Kolo, 1839
- ❖ Cepelin, 1900 □ Zeppelin
- ❖ Letalo, 1903 □ brata Wright, brata Rusjan (1927)
- ❖ Ladijski vijak, 1826 □ Ressel

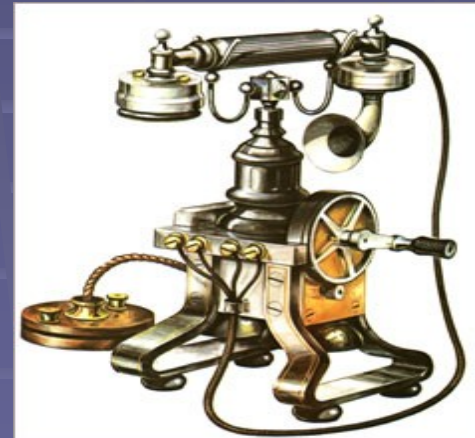
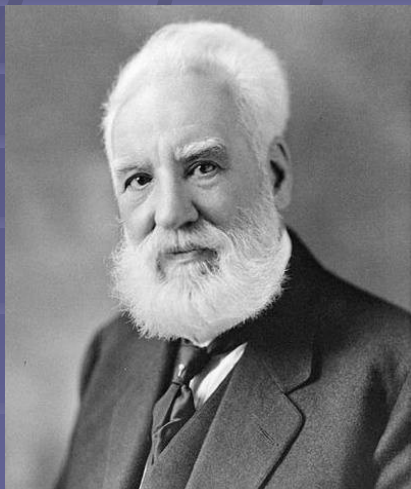
Slike

Slike

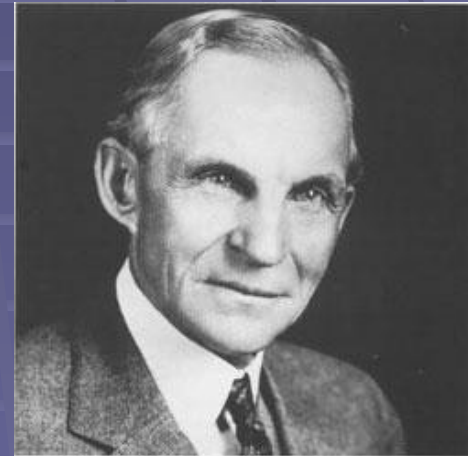
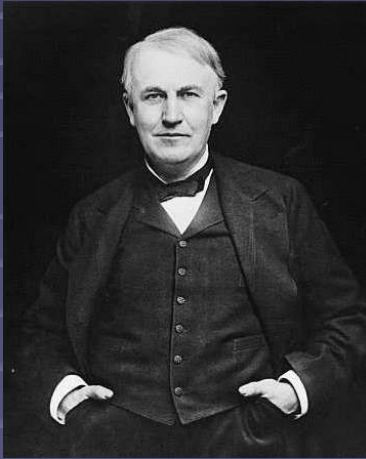
Slike

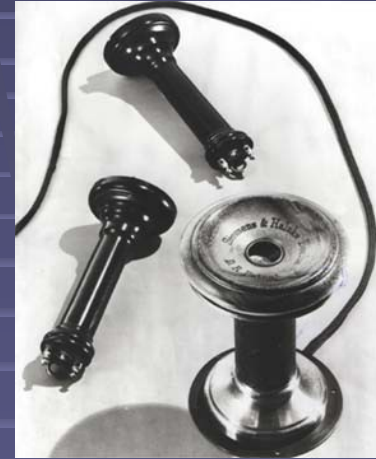
Slike

Slike

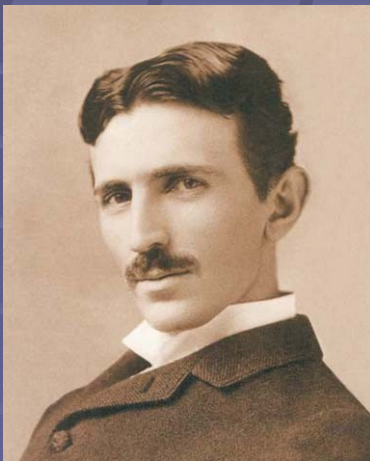

Slike

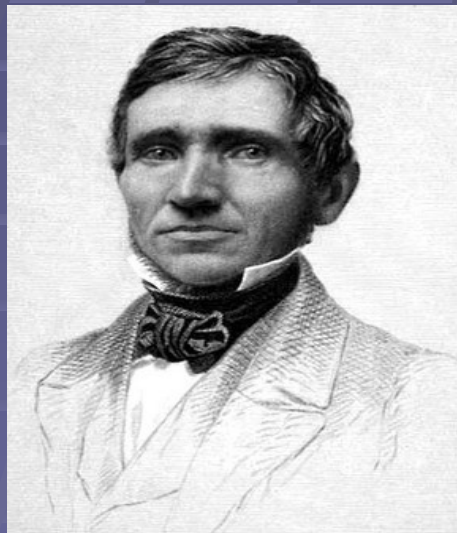

Slike

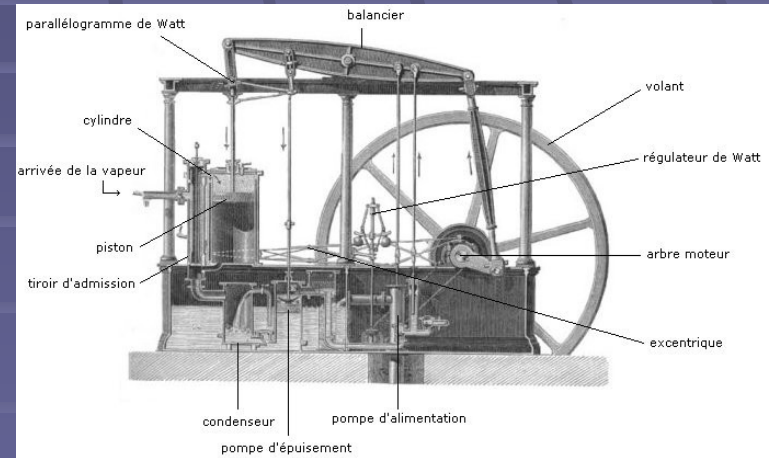
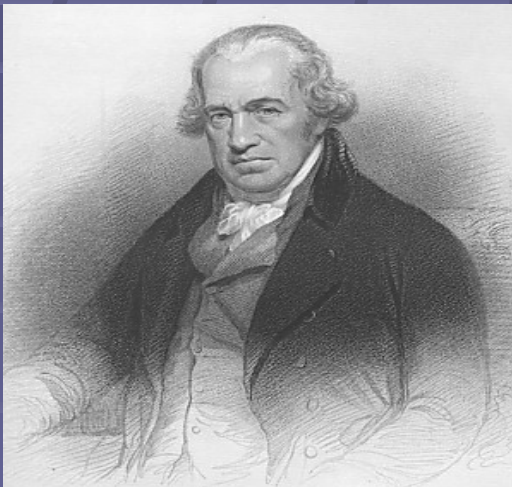
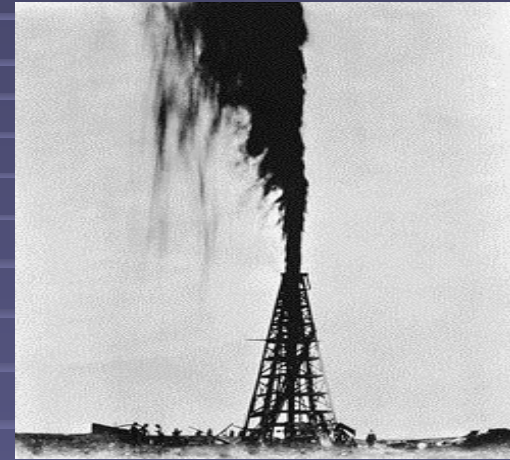
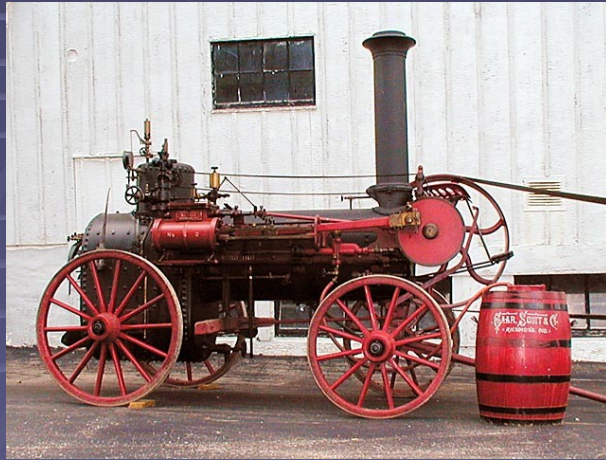

Теслин трансформатор (Музеј Николе Тесле)

Slike

Slike

9. Posledice industrijske revolucije

- ❖ Rast prebivalstva, mest
- ❖ Ukinjanje carinskih zvez, nastanek delniških družb, bank, povezovanje kapitala
- ❖ Kapital se seli tudi v tuje države
- ❖ Pojav modernega kapitalizma
- ❖ Velike razlike med razredi □ razzslojevanje
- ❖ Pocenitev izdelkov, zadolževanje
- ❖ Pojav čartističnega gibanja, sindikatov
- ❖ Pojav komunizma, anarhizma, ludizma

10. Spremembe v kmetijstvu

- ❖ Opuščanje tripoljnega sistema in nadomeščanje z večletnimi obdelovalnimi načini
- ❖ Uporaba kmetijskih strojev
- ❖ Letine bolj donosne
- ❖ Čedalje manj lakote
- ❖ Nove kulturne rastline
- ❖ Kmetijstvo tesno povezano z industrializacijo
- ❖ Kmetijska evolucija
- ❖ Podeželski proletariat v mestih raste

11. Viri in literatura

- ❖ Cvirn J.: Zgodovina 3; DZS, Ljubljana 2005, str.: 83-97
- ❖ Hobsbawm E.: Obdobje revolucije; DZS, Ljubljana 1968, str.: 39-70
- ❖ Moraze C.: Zgodovina človeštva; 19.stol., DZS, Ljubljana 1976, str.: 243-305
- ❖ Stanković Đ.: Savremeni svet; Narodna knjiga, Beograd 1984, str.: 10-21
- ❖ www.wikipedia.com
- ❖ www.dijaski.net

